

עין משפט
גר מצוה

טז:

שנים אוהזין פרק ראשון בבא מציעא

מסורת הש"ס

שדה שאני לוקח. ל"ג זו מדקאמר והאלהים אפילו נשדה זו הלך בפירות אמר זו: **בשטר** **האמרא ואדרכתא דלא** שטרי אדרכתא אמאי לאו לא וזה בקרקע עד שכתבו לו שטרי חלטאמא וכן בשמון דקאמר איהו דאפסיד אנפשיה דבעי ליה למקריעה או אנעי ליה למכתב שטר מכירה בשטרי אדרכתא שעדין הקרקע היא בידו נמה אפסיד אנפשיה והלא יכול לטעון פרעמי וי"ל דשטרי אדרכתא נקט אליבא דרבה דלית ליה צפרק המפקיד (לקמן דף לה: וספ) דאכלי פירי מני מטא אדרכתא לדיה א"כ לא יוכל לומר עוד פרעמי כיון שכבר נזכה בקרקע ולרבה דלית ליה פריע ורובא לחזור וללות זו כדי יעמיד מנתי' בחלטאמא גרידא ויש ספרים דל"ג אדרכתא:

אע"פ שכתוב בו הנפק לא יחיד. מימה דמשמע דאירי בלא חייב מודה דלמטר שמה כמז ללות ולא ליה לך לא יחזיר דחיישין לפרעון אבל אם ליה מודה יחזיר דלא חיישין לקנויא ולא לשמא פרעו ורובא לחזור וללות זו כדי להרוח פשיטי דספרא וקשה דלקמן (דף טז.) א"ר יוחנן שטר שכתוב ומזו בו ניוס ומכיון בו הנפק יחזיר ומקוי ליה רב כהנא כשחייב מודה ודוקא שכתוב בו ניוס אבל אין כמז בו ניוס לא יחזיר או משום פשיטי דספרא או משום קנויא וכן לעיל (דף יג:) אוקי ר"י מנתי' דמלא שטרי חוב לא יחזיר כתיב מודה ומשום קנויא דסברי רבנן דאין בו אחריות גבי (לוי) נמי ממשעבדי (ו)נתניא כותיה דרבי יוחנן וי"ל דאמוראי נינהו ואלניבא דרבי יוחנן דרב כהנא יעמיד הכא מלתא דרבי יוחנן אף כשחייב מודה ומשום קנויא ורבי אבהו דמפרש דוקא כשאין חייב מודה אבל כשחייב מודה יחזיר דלא חייש לקנויא יעמיד נמי מנתי' דלעיל כשחייב מודה ומשום קנויא כמז ללות ולא ליה ככז אפי' אכל היבא דליבא למיחש כמז ללות ולא ליה כמו בשטרי הקנאה או כמז בו הנפק כי כהא יחזיר דלא חיישין לקנויא וגמרא דנקט לעיל טעמא דקנויא סבר כלאי דלמטר עדין כמתומי וכן לו או אקרי ומכיון לא אמרינן:

ומשום דהוחוק כפרן תו לא פרע כ"ל. ואף על גב דאמרין לקמן (דף טז.) הוחוק כפרן לאזומו ממון הכא דנפל שאני ממוכח מלתא דמשום הכי לא היה מזהר לשומרו לפי שפרעו הלוה: חייב

שיום אלא כגון שהוחוק כפרן דאמא וזמנא תו לא פרע כלל אלא אמר רבא מתניתין בשטר חלטאמא ואדרכתא וכדרכי זירא: וכפרן הואיל ואתא לידן נימא ביה מלתא דאמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן אמרו לו "צא תן לו ואמר

משום כדי חייו. מה שנתנה מלודתי היום תקנו חכמים שיהיו נדכרו קיימין שמא לריך הוא למוות דבר מועט אבל מה שנתנה לך אין שם משום כדי חייו: **קנויה לך מעכשיו.** ששאלתה לא אוכל לחזור בו: **קנה.** אם יקנה ואין יכול לחזור לשאלתה: **נשדה פסס.** שדה שאני לוקח ולא אמר זו דסמכא דעמיה דמקבל מתנה למשון עליו שיקח שדה ויתננה לו שהרבה שדות מלויות לוקח. אבל אמר לו שדה זו לא סמכא דעמיה דמקבל מתנה ולא האמינו דנימא ניהא ליה דליקו צהימנותיה ולא מסתבר כוונתיה דרב צהא: **והאלהים.** בשנועה רב אמרה אפי' נשדה זו דמכדי רב כמאן אמר לשמעיה כר"מ כו': **והא אשה נשדה זו דמיא.** דיש כלאו שאין בידו להביא עצמו לכלל קדושין כאשר אין בידו זה לטוף את בעל השדה למוכרה לו דעבד ושפחה אין ניוס לשהר עצמו ואין בידו אשה להמית את בעלה או לחומה ואמר רבי מאיר דלכשיבאו לכלל קדושין משפחה היא למפרע: **שטר הקנאה.** שקנו ממנו שאפי' לא ליה המעות שעבד עצמו לשלמו: **כל מעשה כ"ד.** ק"ס שטר שכתב בו הנפק שתיקיים צ"ד. אלמא כיון דליבא למיחש לשמא לא ליה שהרי אין מקיימין את השטר אלא בפני בעל דין כדלמרי' בהגות (ב"ק דף קי"ג:) לפרעון לא חיישין: **בשטרי חלטאמא.** שטר שכתב צ"ד למוציא שטר על חבירו ומיניהו לשלם ולא שלם וירדו לנכסיו ושמו לבעל חוב אחד מהם ונמנו לו שטר שעל פי צ"ד בזה לו: **אדרכתא.** שלא מלאו לו עכשיו נכסים וכתבו לו שירדוף לחזור על נכסיו ואם ימצא יגבה. אדרכתא לשון רודף ומשיג כמו שפירש בהלל ולא אדרכיה (כתובות דף ק"ה) ולשון המקרא כתבו את בנימין הרדיפיהו מנהיה הדרכיהו (שופטים כו:) **שומא.** ששמו צ"ד לבעל חוב קרקע הלוה: **הדר.** אם יפרע לו מעות עד שנה: **אפסיד אנפשיה.** אם פרע ולא קרע השטר ואם דחה לומר אבד היה לו לומר כמז לו שטר מדי שאלה חוזר ומוכרה לו: **דמדינא ארעא** לא בעי למיחדר. טעם נתן לדבריו שראוי לכמוז שטר מכירה עליה שקנייה לו לחלוטין ומדינא לא בעי למיחדר בפדיון אם לא מדעמו: **מרישא דקא וכו'.** כלומר אין זה פדיון אלא מחילת קניין כאלו שלו היחה לפיך הכותב שטר מכירה עליה אינו טועה והיה לו לזה לתמוז שטר מכירה הואיל ודחהו מלהחזיר לו שטר של צ"ד: **אי נמי אפשיטי דספרא וזיר ליה.** שעל הלוה ליתן שטר הסופר ופעמים שאין לו מעות ללוה בשעת הלוואה והמלוה נותן שטר לכתיבת השטר וכשפרעו מעכב השטר בידו עד שיפרע השטר: **זויר.** לשון עולר כמו מעללתי וזירא (ע"ז דף ט.) וכלשון המקרא וזר את הגוה (שופטים ו): **כל מעשה כ"ד.** והוא נמי מעשה פרעמי ובהיחא מן יחזיר: וסו לא פרע כלל. כמתיה. ואי חיישין לפרעון זה שלא מזהר לשמרו שטרי יפסיד: **לא סן לו.** שפסקו לו ואמר

מבשר רב חיייו **אמר רב הונא** אמר רב **האומר** לחברו לוקח לכשאקנהנה קנויה לך מעכשיו קנה **אמר רבא** מסתברא מלתא דרב בשדה סתם אבל בשדה זו לא מו יומר דמזבין לה ניהליה והאלהים אמר רב אפי' בשדה זו מכדי רב כמאן אמרה לשמעתי **כר"מ** דאמר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם דתניא **א"ר** האימר לאשה התקדשי לי לאחר שאתגיר לאחר שתשתחררי לאחר שימות בעליך לאחר שיחלוץ לך יבמוך לאחר שתמות אחותיך אינה מקודשת **ר"מ** ואמר מקודשת והא אשה כשדה זו דמאי וא"ר מאיר מקודשת: אמר שמואל **המוציא שטר הקנאה בשוק יחזירו לבעלים** דאי משום דכתב ללות ולא ליה **הא** שעבד נפשיה ואי משום פרעון **לא** חיישין לפרעון דאם איתא דפרעיה מקרע הוה קרע ליה אמר רב נחמן אבא מן ספרי דייני דמר שמואל הוה הוינא כבר שיתא כבר שבוע ודברנא דהוה מכרו ואמרי הני שטרי אקנייתא דמשתכחי בשוקא נהדרניהו למרייהו אמר רב עמרם אף אנן **א** תנינא **כל** מעשה בית דין הרי זה יחזיר אלמא **לא** חיישין לפרעון **א"ל** רבי זירא מתניתין בשטרי חלטאמא ואדרכתא דלאו בני פרעון נינהו אמר רבא והני לאו בני פרעון נינהו והא **א** אמרי נהרדעי שומא הדר עד תריסר ירחי שתא ואמר אמימר אנא מנהרדעא אנא וסבירא לי **ידשומא** הדר לעולם אלא אמר רבא התם היינו טעמא דאמרי איהו הוא דאפסיד אנפשיה דבעידנא דפרעיה אבעי ליה למקריעה לשטריה **א"נ** למכתב שטרא אחרנא עליוה דמדניא ארעא לא בעיא למיהדר וימושם יועשית הישר והטוב בעיני ה' הוא דאמור רבנן תהדר הלכך מרישא הוא דקא זבין איבעי ליה למכתב שטר וכוני גבי שטר חוב מאי איבא למיזר אם איתא דפרעיה איבעי ליה למיקריעה לשטריה אימור אשתמוטי קא דהשתא ליתיה גבאי אי נמו אפשיטי דספרא וזיר ליה: **א"ר** אבהו **א"ר** יוחנן המוציא שטר חוב בשוק **אע"פ** שכתוב בו הנפק לא יחזירו לבעלים לא מיבעיא היבא דלא כתוב בו הנפק אפי' כתוב בו הנפק ומאי ניהו דמקוים לא יחזיר דחיישין לפרעון איתוביה רבי ירמיה לר' אבהו כל מעשה ב"ד הרי זה יחזיר **א"ל** ירמיה ברי לא כל מעשה ב"ד

מפורתי היום מסור לך דבריו קיימים. אבל הא דאמר רב האומר לחברו שדה זו שאני לוקח לכשאקנהנה קנויה לך מעכשיו קני לית הלכתא כרב דאשכחן ביבמות פי' האשה רבה הלכתא האשה שולח בעלה ובה לפרות היום וכו'. אמר רב נחמן בר יצחק רב הונא בר אבא רב חייא ור' יואי רבי רב חייא ור' חייא רבי ר' כר' מאיר ור' מאיר כו' אליעזר בן יעקב ורבי אליעזר בן יעקב כו' עקיבא כוליה סבירא ליה אדם מקנה לחברו דבר שלא בא לעולם. וקיימי רבא וכו' כוליה שיטה אינו לית הלכתא אמר ר' אבהו אמר שמואל המוציא שטר הקנאה בשוק יחזיר לבעלים וליה הלכתא כותיה הן איתוביה וקיימיא ר' יוחנן לפרעון. והא דאמר רב נחמן דרב כהנא דהוה כפרויה בני דייני לא יחזיר מאו טעמא חיישין לפרעון. אינו ההגות כל מעשה בית דין זה יחזיר. ופירי' אדרכתא דלאו בני פרעון נינהו ר' אבהו אמר בהשוואה הלוה כפרן רבא ומשום דהוחוק כפרן חוב לא פרע ודילמא הרי ופוע וכו'. כפרן הואיל ואתא לידן נימא בה מילתא.

תורה אור השלם
ו עשיית הישר והטוב בעיני יי' למען יטב לך ויבאת וירשת את הארץ העבר אשר נשבע יי' לאבותיך: דברים ו יח

הגהות הב"ח
(א) נמי אף אן נמי מניחא:

גליון הש"ס
נ"ב אמר רבא מסתברא טעין דין גיטין גי' פ"ב וס"ז: שם א שער נפשיה. עין כ"ד פ"ק דקרקעין דף ק"ד ע"ב:

מוסף רש"י
האומר לחברו כו'. קודם שיקח את השדה קנה. והוא מתנה ויבמות ע"ז. לאחר שיהלוח לך יבמדי. קנה היא מתא לין קדושין וסופין בימיה לשון (פדיוני ט"ז.) אינה מקודשת דהוה ליה נכסים שלא כתיב עליו יעשויו און כתיב לקדשה (שם) כיון דהתם לא חפסי בה קדושתה לקמי' נמי לא חפסי. דאין אדם מקנה דבר שלא על היתר יבמות צ"ב. לא חיישין לפרעון. אפילו אין חייב מודה ויעדין ליה לא למיחש לשמא נתן דבר מקיים וקפחו כו'. שומא הדר. נכסי ליה שמוזי צ"ד לבעל חוב חזרין אליו אם נתן מעות לבעל חוב וקפחו כו'.